

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoľ. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Na zaprte reklamacije so poštnine proste.

VOJSKA!

Prvi spopadi. — Nemčija mobilizira. — Rusija se še ni odločila. — V Avstriji povsod navdušenje. — Italija z nami.

Slovenski fantje gredo navdušeno na vojsko.

Na tisoče in tisoče slovenskih fantov in mož je poklicanih, da branijo našo ljubo Avstrijo. Mesto Maribor je polno vojaštva, ulice polne onih, ki čakajo na cesarsko suknjo. Dasiravno so morali marsikateri zapustiti doma svoje drage: stariše, brate, sestre, ženo in otročiče, vendar hiti vse z velikim veseljem v vojašnice in od tam na bojno polje. Veselo ukanje in prepevanje domoljubnih pesmi se razlega po Mariboru. Mariborski kolodvor je podoben velikemu vojaškemu taborišču. Vsake pol ure pripeljejo dolgi vlaki nove stotine bojevnikov za domovino. Slovenski fantje in možje so takoj, ko se je zaznalo, da jih kliče cesar na brambo domovine, zapustili svoj dom in hiteli brez obotavljanja na določeno jim mesto. Komisijske, ki sprejemajo v vojašnicah došle rezerviste, delajo z velikim naporom noč in dan, a skoro ne morejo zmagati dela. Vsak bi bil rad prvi na vrsti, da bi čim prej šel s puško v roki sovražniku nasproti. Le malo vidiš med vpoklicanimi žalostnih obrazov; izvzete so seveda uboge žene, ki spremljajo svoje može.

V terek zjutraj je bila mariborska bazilika Matere Milosti od 4. ure naprej polna fantov in mož, ki gredo na vojsko. Spovednice so bile oblegane, kakor ob kakem velikem romanju. In kako pobožno so ti branitelji domovine molili, s kako pobožnostjo prejel sv. obhajilo! Slovenec je dober in zvest katoličan in kot tak zvest in junaški branitelj Avstrije.

Te dni se odpravljajo vojaki na jug. Ko vlaki odhajajo, sliši se veselo prepevanje bojnih in domoljubnih pesmi. Sliši se le en klic: Ko bi le že skoraj mogli udariti nad Srba!

Slovenski mladeniči in može! Le s korajžo in veseljem na boj! Domovina gleda s ponosom na vas in pričakuje od vas, da boste v polni meri vršili svojo dolžnost! Z Bogom!

Naprej tedaj, junaški voj.
Za dom, za drage v hrabri boj
Tja sred sovražnih čet!
Med nami vsak je cel junak.
Naj pade tretji, drugi vsak
Da bo le dom otiel!

Prvi spopadi med Avstrijci in Srbi.

V ponedeljek, dne 27. t. m. je prišlo do prvega spopada med našimi in Srbi pri Temeš-Kubinu. Srbski vojaki, ki so se nahajali na donavskih parobrodih, so začeli streljati na naše vojaštvo. Naši vojaki so jim tudi s strelji odgovorili. Prišlo je do večjega spopada. S tem napadom so Srbi priznali vojno stanje. Sedaj ni treba Avstriji še posebej napovedati vojske, kajti Srbija je s tem napadom že začela sama vojsko proti nam.

Kakor se poroča, stojijo nasproti Temeš-Kubinu štirje srbski polki s tremi baterijami artilerije in dvema eskadronoma kavalarije. Tem srbskim četam po veljuje Stefan Stefanovič.

Dva srbska trgovinska parnika zajeta.

Pri Kočevarju so zajeli avstrijski patroljni čolni dva srbska trgovinska parnika, ki sta nameravala vtihotapiti v Srbijo vojni kontraband. Zajeta parobroda se imenujeta »Vardar« in »Car Nikolaj«.

Srbski most pri Belgradu razdrt.

Avstrijsko mesto Zemun leži ravno nasproti Belgradu. Obe mesti veže železni most. Prihajala so poročila, da so Srbi razstrelili most. Zadnja poročila pa pravijo, da so ga le razdrli.

Uloga Rusije.

Rusija bo igrala v nastalem avstrijsko-srbskem sporu morja kmalu jako veliko vlogo. Umestno je torej, da skrbno zasledujemo njene korake, kakor tudi različne glasove ruskega časopisja. Tako prihaja nekemu nemškemu listu z dne 27. t. m. sledeči brzojav iz Petrograda: Rusija bo pripravljena, z vsemi sredstvi, ki jih ima kot velesila, da odgovori na vsak prvi znak njenega omaľovaževanja.

Rusija mobilizira.

Rusija se še do danes ni odločila, ali bo Srbijo podpirala z orožjem ali jo bo pa pustila na cedilu in ji pomagala le pri mirovnih pogajanjih. Vendar se pa Rusija za vse slučaje pripravlja. Dala je mobilizirati dva vojna kora, in sicer v Odesi in Kijevu. Pravi, da se to zgodi le iz previdnosti. Nemški cesar je brzojavil ruskomu carju, naj ostane nepristranski. Toda vojna stanika na ruskem dvoru dela z vsemi močmi, da bi nagnila carja k temu, da poseže z orožjem vmes. Ako Rusija res seže po orožju, potem se bo polje vojnih dogodkov strahovito razširilo. Nemčija priskoči takoj z vso vojno silo Avstriji na pomoč. Nemčija je na vse pripravljena.

Delna mobilizacija v Nemčiji.

Nemčija je odredila delno mobilizacijo. Cesar Viljem vrnil se je dne 17. t. m. v Berlin, kjer se bodo vršila nadaljna odločilna posvetovanja o položaju.

Srbsko bojišče in razvrstitev srbske armade.

Ko se naši fantje vozijo na jug, da pogledajo v Srbijo, je jako umestno in koristno, ogledati si že več ali manj znane kraje, ki bodo postali torišče avstrijsko-srbskih spopadov.

Srbsko mejo proti severu od Rače do Zemuna-Belgrada dela reka Sava, ki se tu izliva v Donavo. Donava tvori potem mejo do Oršove. Obe reki imata zelo mnogo vode, sta zelo široki, na več krajih celo čez 1200 m in sta plovni. Radi tega sta za naglo gibanje vojaštva jako velika ovira, katero še povečajo dalekosežna močvirja ob bregovih. Ti so na ogrski strani skoro povsod ravni, še-le od Baziaša do Oršove se vleče ob ogrskem obrežju gorovje, ki je skozin-

skoz precej strmo in visoko. Srbsko obrežje nadkrijuje skoro na celi mejni črti, osobito pa v smeri Obrenovac-Belgrad-Smederevo ogrsko obrežje. Od Kostolaca do Golubača spremljajo srbski breg nizki hribi. Od tu naprej do Oršove je strmo in visoko tudi srbsko obrežje, ki vsled tega nima posebnih dohodov in je prikladno le za majhno vojsko oziroma za prehod.

Mejo med Srbijo in Bosno tvori reka Drina, ki teče deloma po ozki dolinici, katero obdaja na obeh straneh neprečno, pusto gorovje, ki je posebno na bosanski strani precej visoko. Zato je bosansko-srbska meja le na malokaterih krajih pripravna za prehod večje armade. Nekaj ugodnih mest za to je ob izlivu Drine v Savo, dalje pri Zvorniku, Bajini Basti in v njeni bližnji dolinici, ki je edino važno izhodišče za vojaške pohode.

Srbija je proti Donavi, torej od juga proti severu, kakor znižajoč se kotel, ki ga na zahodu in pa vzhodu obdajajo višja gorovja. Središče dežele, dolina Morave, je jako rodovitno in precej gосто obljudeno. Nasprotno so pa mejna gorovja strma, zaraščena z gostimi gozdovi, brez potov in torej za prehode večjih armad malo ali skoro nič pripravna.

Za vojaško presojanje bojišča pa igrajo železnice merodajno vlogo. Dočim so železnice na ogrski strani izvanredno gosto napeljene in dobro opremljene, ima Srbija le malo železniških prog. Glavna proga je iz Belgrada skozi Niš v Zofijo in Carigrad, oziroma iz Niša skozi Skoplje v Sofun. Od te glavne proge se cepita dve važni prog. proti zahodu, ki peljeta skoro do bosanske meje, in sicer ena v Valjevo in druga v Užice, dočim vodita drugi dve prog. proti vzhodu na bolgarsko mejo.

Utrdbe so: Belgrad, ki ima okoli 70.000 prebivalcev in ki so ga čete že zapustile; Niš, ob izlivu Nišave v Moravo ležeč, je trdnjava, ki ima nekaj pomena in služi le proti napadom od vzhoda, jugovzhoda in juga. Zaječar in Pirot sta utrjeni mesti na srbsko-bolgarski meji.

Večji kraji v Srbiji so še: Sabac ob Savi, Smederevo, Požarevac in Veliko Gradišče. V notranjosti dežele sta še omeniti Kragujevac s srbsko orožarno in Kruševac. Na bosanski meji leži Loznica.

Zemljepisni odnošaji so za sovražnika, ki bi prišel od severa, ne glede na jako težko plovbo po Donavi ali Savi, ugodni; od zahoda prihajajoč sovražnik bi sicer zadel ob prehodu čez mejo tudi na velike težkoče, imel bi pa potem pri prodiranju veliko ugodnejše razmere.

Ceste so sicer v osrednjih delih stare Srbije še precej dobro ohranjene, toda večina izmed njih je pri kolikaj boj vpraem vremenu skoraj popolnoma aerabilna. Čez Savo vodi samo eden železen most pri Zemunu, katerega lanko prekoračijo vse vrste vojaštva. Bil je svoj čas proglašen za nevtralnega (Avstriji in Srbiji v enako porabo). Čez Donavo ne vodi v celi smeri od Zemuna do Oršove niti en most. Kolikor je dosedaj znanega, se zbira glavna moč srbske armade v središču Stare Srbije in sicer v smeri Kragujevac—Kraljevo—Kruševac, kjer se stekajo prometna pota iz vseh delov dežele. Poleg tega se zbirajo večji sovražniški roji v Valjevu in Užicah proti bosanski meji. Ob Donavi stoji v smeri Smederevo—Požarevac večji zbor. Sedaj se najprej pričakuje, da bo zavzela glavna in podonavska srbska armada pričakuječe stališče, a zahodna armada bo prodirala. O namerah in ukrepih naše armade pa ne smemo nič poročati.

Mač zemljevid Srbije se nahaja tudi v knjigi „Bolgarija in Srbija“, katero je izdala Mohorjeva družba l. 1897.

Srbske in črnogorske priprave.

Mobilizacija srbske armade hitro napreduje in se gladko razvija. Uvrščenje srbske bojne sile v osrednji Srbiji bo v nekaj dneh končano. Ob Donavi stojijo le slabe opazovalne straže, več kilometrov za njimi pa so pripravljene pomožne čete. V srbskem delu nekdanjega sandžaka je veliko gibanje in premikanje vojnih čet. Novourejena divizija v Novem Bazarju je poslala močne čete proti Priboju ob bosanski meji.

Tudi v Črni gori so mobilizacijske priprave v polnem tiru. Rezerviste kličejo s posebnimi sili od kraja do kraja. Črnogorske čete se zbirajo ob zahodni meji (ob Hercegovini in Dalmaciji) v več skupinah. Okoli Mikšića stojijo že številnejše čete. Pri Plevlju (v nekdanjem Sandžaku) stojijo manjše čete z artilerijo. V kotlini Grahovo in pri Njegušu sta zbrani dve brigadi. V črnogorskih utrdbah na Lovčenu se delajo z mrzlično naglostjo priprave. Tovorne živali ickorijo vojno gradivo na zahodno mejo. Kralj Nikita in vladar so se preselili v Podgorico. Črnogorske in srbske čete v Sandžaku so že v tesni prijateljski zvezi.

Vojna sila Srbije.

„Militärische Rundschau“ poroča: Srbija mobilizira lahko 5 starih divizij in sicer: podonavsko, timoško, šumadijsko, drinsko in moravsko, katerim pa priključijo lahko še rezervne divizije, kar tvori skupno pravo srbsko armado. Vrh tega ima Srbija še par divizij v novem ozemlju. Tu postavi lahko pet divizij in sicer: ibarsko s sedežem v Novem Bazarju, kosovsko s sedežem v Prištini, vardarsko s sedežem v Skoplju, bregalniško s sedežem v Stipu in bitoljsko s sedežem v Bitolju. Te pa še niso dovolj organizirane, ker Srbija za to ni imela dovolj časa. Računa pa se, da prideta od srbskih divizij iz novega ozemlja v postev 2 diviziji. Srbska armada se zbira v obrežju Kragujevca, Valjeva in Kruševca. Močnejši armadni oddelki, s komitaškimi predstražami, se nahajajo ob Drini v bližini Užice. Smatra se, da pričeno tu Srbi s prodiranjem in da se bodo skušali tu združiti s črnogorsko armado.

Velikansko navdušenje za Avstrijo v Sarajevu.

V Sarajevu vlada nepopisno navdušenje za vojko; po ulicah se vrše velikanski domoljubni nastopi. V nedeljo, dne 26. t. m. zvečer, so korakali po mestu v spremstvu mnogoštevilne množice častniki in službe prosto moštvo z godbo na čelu. Prišli so pred konak, kjer jih je čakal deželni predsednik Potiorek, obdan od generalitete. Množica je zapela cesarsko pesem in deželni predsednik je imel navduševalen govor, ki se je končal z „Živio!“-klici cesarju, armadi in državi. Nato se je med pevanjem domoljubnih pesmi pomikal sprejeto dalje; v gruči zbrano ljudstvo je pozdravljalo sprejeto z nepopisno navdušenostjo. Na poti v konak se je sprejeto ustavil na onem mestu, kjer se je izvršil napad na prestolonaslednika in njegovo soprogo; ljudstvo je za hip umolknilo in nato glasno molilo za dušni pokoj visokih žrtev.

Trije srbski častniki v Bruku -- prijeli.

V Bruku ob Muri so prijeli v ponedeljek popoldne, dne 27. t. m., tri lepo oblečene moše, o katerih se je sumilo, da so srbski častniki. Ko so jih preiskali, se je dognalo, da so res srbski častniki. Dva od teh sta častnika pehote, eden pa je srbski vojaški zdravnik. V spremstvu vojaškega oddelka 7. pešpolka so jih odvedli na c. kr. policijsko ravnanstvo v Gradcu. Obvestili so o tem tudi štajersko namestništvo.

Predrzní odgovor Srbije.

Srbski odgovor na našo spomenico ima namen, javnost premočiti, kakor da bi bila srbska vlada pripravljena v polni meri, ugoditi našim zahtevam. V resnici pa veje v notu duh neodkritosrčnosti, ki jasno kaže, da ni srbski vladi prav nič resno na tem, da napravi konec velersrbskim težnjam, katere je do sedaj podpirala. Nota vsebuje tako dalekosežne pridržke in omejitve, da postane nekoliko točk, s katerimi je našim zahtevam nekaj privolila, popolnoma brez

pomena. Osebito je Srbija pod ničevno pretvezo popolnoma odklonila našo zahtevo, da se udeležijo naši c. kr. uradniki poizvedb in preiskav, s katerimi bi se poiskali na srbskih tleh se nahajajoči udeleženci in sokrivci sarajevskega umora. Istotako je obljuba, da bo srbska vlada zatirala državni sovražno časopisje, naravnost odklonjena. Naše zahteve, naj srbska vlada razpusti organizacije, katerih smoter so protiaustrijske težnje, in poskrbi, da se takšne organizacije ne bodo v bodoče snovale, Srbija sploh ni v svojem odgovoru uvaževala. Ker so naše zahteve za resskromne, da ne morejo biti bolj, in zasledujejo le namen, da si ohranimo mir in red na jugovzhodu monarhije, moramo smatrati srbski odgovor na našo noto kot nezadovoljiv. Da se pa sicer tudi srbska vlada dobro zaveda, da je njen odgovor nezadovoljiv, svedoči najbolj dejstvo, da predlaga koncem svoje note, naj se rešitev spora izroči posebnemu razsodišču in da je že 3 ure, predno je dala odgovor, odredila mobilizacijo srbske armade.

Srbski kraljevi dvor v Kragujevacu.

Srbski kraljevi dvor in srbska vlada sta se, kakor smo že v ponedeljkovi posebni številki poročali, preselila v Kragujevac. Pod knezom Milošem je bil Kragujevac prestolno mesto. L. 1838 pa je postal zopet Beograd srbska prestolnica. Dolgo časa je bil Kragujevac središče omike v Srbiji. Tam se je odprla prva srednja šola, žensko izobraževališče in vojaška šola; v njem se je tiskala tudi prva srbska knjiga in se igrala na gledališkem odru tudi prva srbska igra. Dandanes slovi Kragujevac, ker se nahaja v njem veliko vojaško skladišče za orožje, nadalje livarna za topove, tovarna za puške, bombe in druge vojaške potrebe. Kakih 8 km proč od Kragujevca v gorovju se nahajajo praharne za smodnik. Kragujevac je zadobil v naši avstrijski javnosti žalosten sloves, ker so se v njem izdelale bombe, ki so se metale na našega prestolonaslednika Franc Ferdinanda.

Srbske vojne priprave.

Srbija je naredila velike vojne priprave. Vsa kemu, ki je še vezan na vojaško službo, je strogo prepovedano, deželo zapustiti. Na bosanski meji so vse trdnjave v obrambnem stanju. Donavska divizija je že zbrana. Za poveljnika je imenovan general Janković, ki je bil predsednik „Narodne Obrane“, o kateri, kakor je znano, zahteva avstrijska nota, da se razpusti. To njegovo imenovanje vzbuja občno pozornost.

Buren vojni svet v Beogradu.

Nek uradnik konaka (srbskega kraljevega dvora) je v krogu svojih prijateljev izjavil, da v soboto, dne 25. t. m. popoldne se ni bilo čisto nič odločenega, se li naj odgovori na avstrijsko noto ali ne. Obrnili smo se na generala Putnika, tako pravi dalje, ki je bival na letovišču v Glajenbergu in je bil brzojavno poklican v Beograd ter ga vprašali, je li armada pripravljena. Odgovor se pa ni glasil tako, kakor smo ga pričakovali. Zato sta se ministrski predsednik Pašić kakor tudi finančni minister Paču zbala in svetovala, da se srbska vlada vda in sporazume. Odločil pa je prestolonaslednik Aleksander, ki je kakor besen udaril s pestjo po mizi in ki o kakem sporazumljenju ni hotel nič vedeti. Pri tem ga je pa še podpiral general Janković, ki je izjavil, da bo prišlo do prekucije, ako bi se razpustila „Narodna Obrana“ in da on potem v tem slučaju ne more biti odgovoren za vladarsko hišo.

Denar imamo.

Za vojsko je potreben denar. Avstrijski in ogrski finančni minister bosta vsekakor še te dni podvzela potrebno, da si preskrbita denar. Voditelj avstrijskega finančnega ministra, baron Engel, je že 25. junija s pošto hranilnico kot načelnico avstrijskih hranilnic stopil v stik in je obvestil, koliko da bo potreboval denarja. Pred vsem potrebuje okroglo 300 milijonov kron. Poštna hranilnica se je že pogajala z dunajskimi bankami (velikimi hranilnicami), ki so predlagale, da naj se izdajo 5%ne zakladne zadolžnice ea dobo 2 let, ki se bodo prodajale doma in v inozemstvu ter se zato glase na zlato. Tudi ogrski finančni minister izda najbrže v kratkem zakladne zadolžnice, ki bodo vsebovale najbrže tudi 5%. Poleg

teh svot pa razpolagata obe finančni upravi z zelo izdatnimi denarnimi sredstvi. Poštna hranilnica je zadnje čase iz bank dvignila do 282.000.000 kron. Odpovala je tudi več dolgovi. Ima pa avstrijski finančni minister še 100.000.000 kron iz zadnjega posojila na zakladne zadolžnice. Obe vladi imata pri avstro-ogrski banki naloženo 200—250 milijonov kron. Vsekakor smo za vojsko v denarnem oziru prav dobro preskrbljeni.

Avstrijci bežijo iz Srbije.

Ogrska parnika „Arad“ in „Zrinji Miloš“ sta v ponedeljek, dne 27. t. m., pripeljala iz Beograda v Zemun 3500 avstrijskih in ogrskih državljanov. Iz Zemuna so se odpeljali v svoje rojstne kraje deloma z železnico, deloma po Donavi s parniki. Okoli 2000 Avstrijcev pa je še v ponedeljek čakalo na nove parnike, da jih prepeljejo na domača tla. Varstvo čez naše državljane v Srbiji je prevzel nemški poslanik baron Grisinger.

Italija je na naši strani.

Italija bo šla, če bo treba, z nami v boj; kajti dne 26. t. m. je poslala kraljeva italijanska vlada našo vladi izjavo, da bo v morebitnem oboroženem sporu med Avstrijo in Srbijo zavzela prijazno in zaveznico odgovarjajoče stališče. Z izrazom zadovoljstva in pa hvaležnosti se je vzela ta izjava na znanje. Imamo torej poleg Nemčije drugo zvesto zaveznico na svoji strani! Bati se nam ni!

Promet na železnicah.

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic na Dunaju je izdalo v imenu avstrijskih železničnih uprav razglas, ki določa, da se do preklica na posebno določenih progah ustavi oziroma omeji osebni in blagovni promet. Prvi mobilizacijski dan je dne 28. t. m. Od tretjega dne (30. julija) naprej je ustavljen vsak osebni promet. Ves promet pa popolnoma preneha na progah, ki vodijo na jugovzhodno mejo naše države.

* Smrt črnovejnika. † Črnovejnik Alojz Senčar iz Stare vasi na Murskem polju je padel v noči od 27. na 28. t. m. iz hleva v dr. Rosinovi hiši v Mariboru ter bil pri priči mrtve. Senčar je samostojen posestnik ter zapušta ženo in 6 nepreskrbljenih otrok. V ponedeljek, dne 27. t. m., je bil še pri Sv. Križu z veliko pobožnostjo pri sv. maši ter sprejel sv. zakramente. N. v. m. p.!

- Zahtevajte takoj brezplačno -
vzorke!

10.000
metrov

volnenega in polvolne-
nega blaga

se globoko pod ceno razpo-
šilja

R. Miklavc Ljubljana 205

Prva kranjska rapošiljateljska
trgovina.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

Koroška ulica 5. — V lastni hiši.

Opremljena z najboljšimi stroji, z lastnim električnim obratom, največjimi črkami in čednimi obrobki, sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela kakor: časnike, knjige, brošure, stenske in druge koledarje.

Za viš. župniške urade spovedne in misijonske listke z črnim, rdečim ali modrim tiskom, uradne zavetke z natisom glave ter razne oznanilne napise. Za slavne občilneke, šolske in druge urade: uradne zavetke, oznanila, napise, razglase, plačilne predpise, prejemna potrdila itd. Za obrtnike in trgovce: pisma, zavetke, okrožnice, račune, opomine, menjice, cenike, dopisnice, naslovnice, letake in lepake s črnim in drugobarvnim tiskom. Za posojilnice, zadrage in društva: pravila, zapianike, pristopnice in sprejemnice, letna poročila, računske zaključke, društvene znake, vabila k prireditvam in sejam, dnevne sporede in drugo.

Za krmarje in prireditelje veselja: jedilnice, vabila na ples, ljudske veselice, tombele itd., plesne rede, vstopnice, različne napise itd. Za posameznike: vizitke, naslovnice, poročnice, parte in žalostrinke v najlepši opravi. — Diplome za častne ude družtev in častne občane v različnih okraških in z modernimi okvirji po jako nizkih cenah.

Vsa naročila se izvršijo ceno in točno.